

Beste voorbijganger, bezoeker,

Dank dat je deze QR-code hebt gescand. Sinds 29 april 1946 is dit onze laatste rustplaats. Als leden van de lokale ondergrondse verzetsbeweging B.V.L. werd ik samen met mijn collega wachtmeester Maurice Hoogewijs op 26 september 1942 door de Duitse Gestapo, in de ondertussen afgebroken rijkswachtkazerne op de Kouter, aangehouden. Collega wachtmeester Jan-Baptiste Verhavert werd op 13 oktober 1942 door de Duitsers opgepakt.

Hieronder lees je het verhaal van onze repatriëring naar Zele zoals dit in 1981 werd opgetekend in het boek "Tussen pletwals en bookhamers (Zele 1940-45) van wijlen Etienne Quintyn.

Onze verhaal lees je door de andere QR-codes te scannen.

Maurice Nuytinck
Opperwachtmeester van de brigade Zele

ZeLe huldigt zijn helden-rijkswachters

Gedurende 3 dagen heeft onze gemeente op waardige wijze hulde gebracht aan 3 onzer martelaren, die hun leven gaven opdat wij vrij zouden zijn.

Zaterdag 27 april 1946

Een ontroerende plechtigheid had plaats op de Dendermondebaan toen op het voorziene uur de auto aankwam met de 3 urnen. Met het “Te velde” en het vaderlandse lied werd het stoffelijk overschot van de rijkswachters – B.V.L.-leiders ¹ **Cyriel Nuytinck, Maurice Hoogewijs en Jan-Baptist Verhavert** begroet.

Vergezeld door burgemeester Benoit Van Acker en schepenen en door alle weerstandsgroepen met rouwvaandel, ging de piëteitsvolle stoet naar het gemeentehuis. B.V.L.-leden die samen met de 3 gevallen in de Duitse gruwelkampen verbleven, begeleiden de lijkwagen. De Koninklijk Harmonie speelde treurmarsen.

Onder het spelen van het vaderlandse lied werden de urnen in een rouwkapel in het gemeentehuis opgebaard terwijl de rijkswachters en B.V.L.-leden de erewacht optrokken.

Zondag 28 april 1946

Ontelbare Zelenaars brachten een laatste, innige hulde. In de voormiddag stonden lange rijen inwoners aan te schuiven om een christelijk gebaar te stellen of een groet te brengen. Talrijke bloemstukken van verenigingen en particulieren sierden de rouwkapel.

Maandag 29 april 1946

Reeds vroeg in de morgen was er beweging in Zele. Benevens de plaatselijke geestelijke en burgerlijke prominenten waren talrijke hoogstaande personaliteiten aanwezig:

Luitenant-generaal Fraumont, afgevaardigde van de minister van landsverdediging
Luitenant-generaal de rijkswacht de Thige
Procureur des konings Rommel
Onderzoeksrechter De Clercq
Onderzoeksrechter Goris

Verder nog talrijke leger- en rijkswachtofficiëren, rijkswachters in grote getale, B.V.L.-vertegenwoordigers uit alle streken van het land, B.V.L.-afgevaardigden uit Dendermonde, Lokeren, Aalst en Luik, velen in hun “zebrapakje” als getuige van ’t verschrikkelijk lijden in de NAZI-kampen.

Burgemeester Van Acker opende de plechtigheid met een treffende afscheidsrede. Daarna werd het stoffelijk overschot door B.V.L.-ers en rijkswachters naar de kerk gedragen waar deken Steeman, geassisteerd door de onderpastoors Van de Cruyssen en Maes, een plechtige zielendienst opdroeg. In de rouwstoet werden ouders en verloofden van makkers die nog niet terugkwamen, opgemerkt. Gedurende de eindeloze offergang ontving iedereen een groot bidprentje met de drie foto’s van de slachtoffers.

---

¹ Belgisch Vrijwilligers Legioen

Na de begrafenis trok een lange, droeve stoet langs de De Deckerstraat en de Lokerenbaan naar de laatste rustplaats van de diepbetreurden. Schoolkinderen en een massa mensen vormden een dubbele haag. De 3 kistjes met de urnen werden afzonderlijk gedragen door twee rijkswachters, een politieke gevangene en een bestuurslid van de B.V.L., telkens geflankeerd door 2 rijkswachters en 2 weerstanders. Honderden politieke gevangenen, rijkswachters en weerstanders vergezelden de urnen naar de gemeentelijke begraafplaats. De bloemstukken en kransen waren niet te tellen.

Op het kerkhof richtte **Romain Hulpiou**² zich namens het B.V.L.-A.L. tot de pioniers van het verzet:

“Mr. Nuytinck, sympathieke commandant, we zien u terug in de eerste maanden van 1941, toen ge, niettegenstaande uw zwakke gezondheid, vastberaden en zonder dralen den strijd introk. Onvoorwaardelijk was uw vaderlandsliefde, dit getuigen vele vrienden. Immer wisten zij, die met u omgingen, dat geef offer u te zwaar zou vallen, daar waar het ging om de redding van het land. En toen ge de woorden sprak: “Als ik mijn leven moet geven om de bevrijding, ik ben bereid!”, toen hebben zij gesidderd, die u omringden, omdat zij wisten dat die woorden niet ijdel en oppervlakkig, niet in een roes waren uitgesproken, maar de uiting waren van een diepe overtuiging, van de niet om te stoten wil uw land, ons land te redden uit de chaos van verraad en onderdrukking. Hoe menigmaal hebben we die woorden reeds herhaald. Hoe moedig, zuiver, is uw offer geweest...”

“Mr. Hoogewijs, heldhaftige figuur. Zele heeft het geluk niet gehad u lang te kennen, maar des te beter kent het uw edel streven, uw werk, uw heldenmoed. Pas een 6-tal maanden in onze gemeente werd gij door vurige verraders uit uw huis gesleept. Immer helder van geest en sterk van zenuwen, steeds moedig, meende ge nog te kunnen ontsnappen. Doch dit werd u onmogelijk gemaakt. Ge moest weg, de lijdensweg der foltering op, omdat ze wisten dat uw stalen wil, uw hardnekkig verzet vruchten dragen zou, welke eens de vijand duur te staan zoude komen...”

“Mr. Verhavert, dappere jongen, als was uw taak niet die van een leider, als een eenvoudige soldaat, als een stille strijder, is uw offer niet minder groot. Weggerukt van vrouw en kinderen werd uw lot ook weldra: boeten, omdat ge in de ogen van de vijand de misdaad had begaan uw land te dienen, door te bestrijden deze welke lafhartig ons land hebben verknacht, en deze, nog genieper, welke meeheulden met de vijand. Twee volle jaren hebt ge gezucht in gevangenschappen en concentratiekampen, honger geleden en ontberingen, 2 jaren angstig gewacht, verteerd van heimwee naar hen, die ginder ver alleen achterbleven...”

(Grep uit de toespraak)

Daarna plaatsen de 2 luitenant-generaals en de procureur des konings elke een urne in de graftombe en werd op indrukwekkende wijze afscheid genomen.

Aan de gevelmuur van de kazerne der rijkswacht in de Kouterstraat werd vervolgens een gedenkplaat onthuld. Op deze plaats – de woonst en het werkterrein van de rijkswachters – werd een toespraak gehouden door de commandant der Rijkswacht van het district Dendermonde Fastrez die het heldenepos van de 3 martelaren onderlijnde.

“Aangevoerd door haar dapperen chef ging de brigade Zele de kern worden van de Zeelse opkomende weerstand. Deze aanvoerder, opperwachtmeester Nuytinck, stichtte de groep

---

² °Zele 23-01-1918 - +Zele 15-09-1964

B.V.L. en, eensgezind, schaarden zijn 5 ondergeschikten zich rond hem, als onbaatzuchtige voorvechters van het actief verzet. En zij streden rotsvast voor hun ideaal totdat de vijand, gediend door het verraad, hen onmeedogend weghaalde. Opperwachtmeester Nuytinck, wachtmeester Hoogewijs en wachtmeester Verhavert kwamen niet terug. Ze weerstonden aan de meest geraffineerde foltering en spraken ... nooit ... zelfs niet onder de valbijl..."

Met het vaderlandse lied en een défilé voor familie en personaliteiten besloot deze ontroerende hulde.

Zele heeft op diepgaande wijze hulde gebracht aan 3 zijner grootste helden en aan... 3 zijner grootste vrouwen. Het gemeentebestuur, de weerstandsgroepen, de verenigingen, de muziekmaatschappijen en de bevolking hebben spontaan samengewerkt om de plechtigheden op uitstekende wijze te doen slagen. **Rodolf Galland**³ verdient echter alle lof voor de orde, het protocol en de organisatie welk hij aan de dag heeft gelegd bij het welslagen van deze onvergetelijke huldedagen.

28 april – hulde aan het gemeentehuis
(nu Pearl en ING-kantoor op de markt)

---

³ °Antwerpen 15-01-1889 - +Zele 01-11-1958

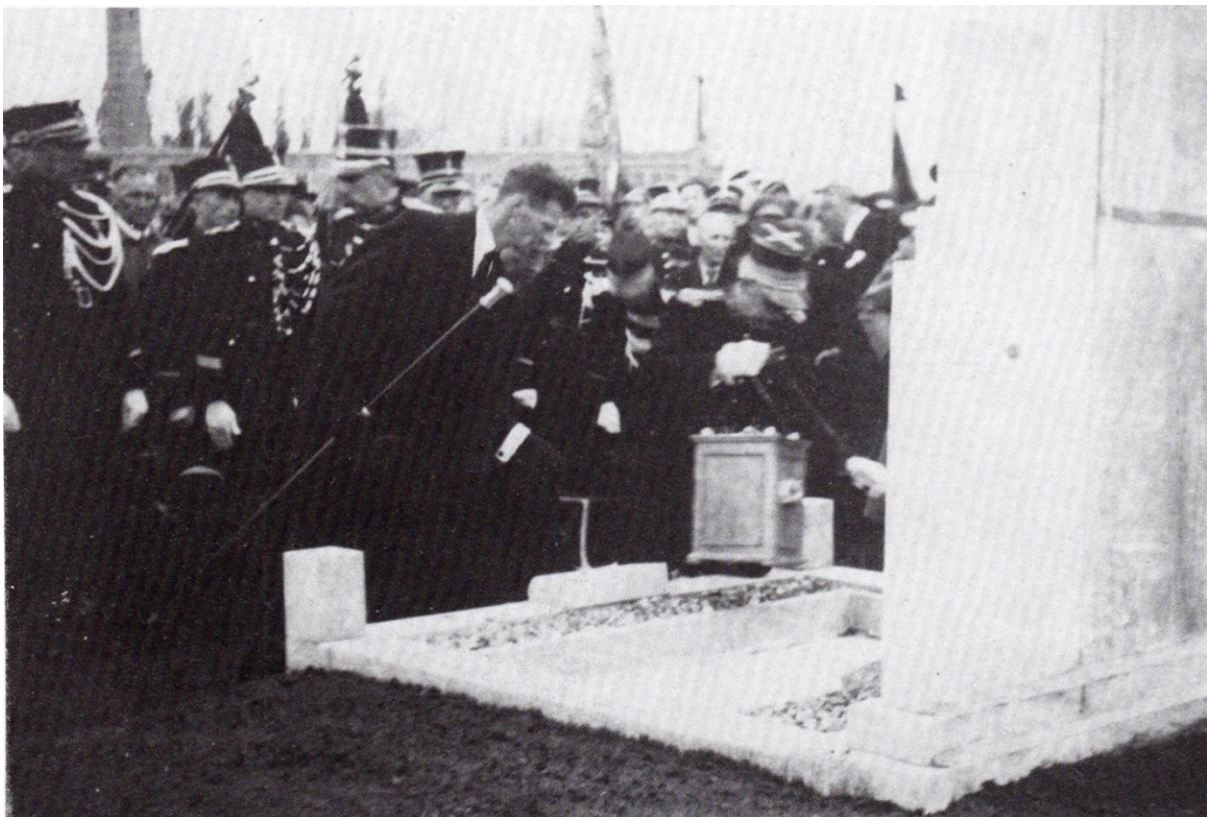

Begin van de stoet aan de vrijheidsboom De Deckerstraat)

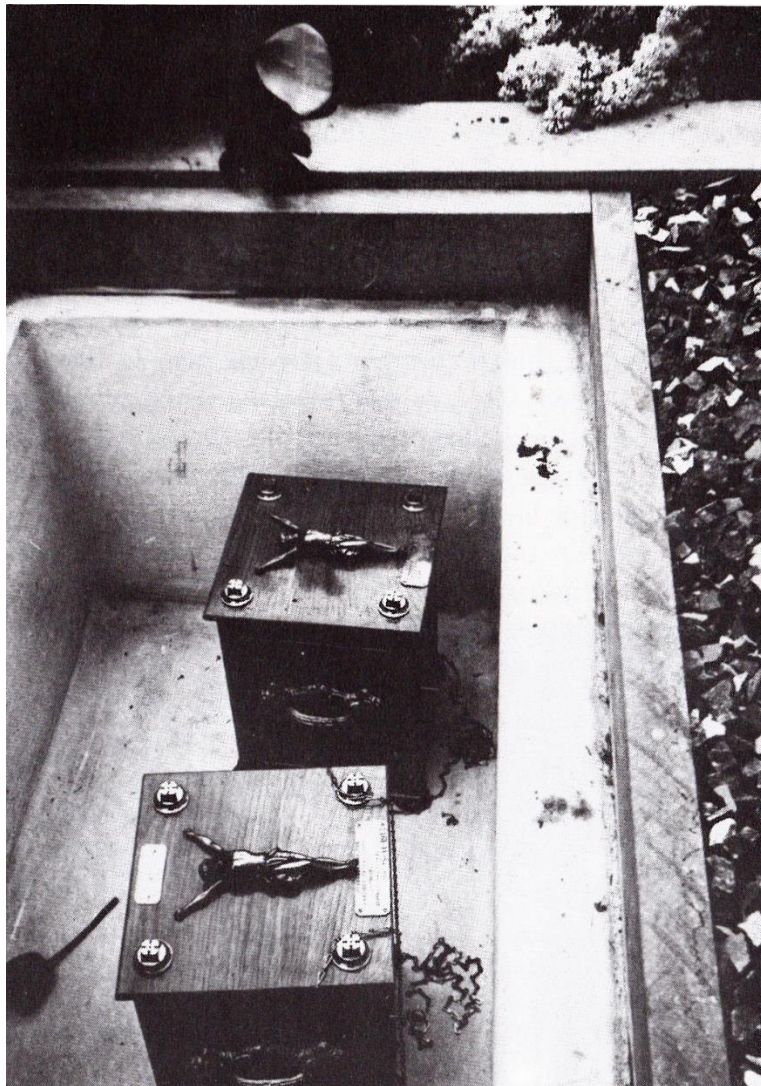
De stoet op de Lokerenbaan

Lt.-generaal van de Rijkswacht de Thige plaatst de urne van Maurice Hoogewijs in de graftombe

De kistjes met de urne van Cyriel Nuytinck en Jan Verhavert

De initiële gedenksteen in de muur van de afgebroken rijkswachtkazerne

Rijkswachtkazerne in 2007 met een andere gedenkplaat